

Vlado Zrnić
likovni umjetnik
redovni profesor na Odsjeku za film i video
pri Umjetničkoj akademiji Sveučilišta
u Splitu

Slikarstvo i pokretna slika - metonimijska
obilježja u strukturi i logici slike

doktorska disertacija
mentorica: dr. sc. Sonja Briski Uzelac,
redovni profesor u miru
komentor: dr. sc. Rajko Petković, docent

Disertacija je obranjena 15. lipnja 2017. na
Sveučilištu u Zadru, pred povjerenstvom:
dr. sc. Leonida Kovač, izv. prof.
(predsjednica)
dr. sc. Vinko Srhoj, izv. prof.
dr. sc. Sonja Briski Uzelac, red. prof. u miru

SAŽETAK

Tema disertacije odnosi se na istraživanje funkcije metonimije i kritičku metonimijsku analizu konceptualnog tkiva slike (slikarstva i pokretne slike). Polazišna hipoteza počiva na uvidima kognitivne lingvistike prema kojima su metafora i metonimija kognitivni procesi, tj. osnovna sredstva mentalne sposobnosti konceptualizacije čije se djelovanje očituje na svim razinama ljudske prakse. Stoga, teorija konceptualne metafore i metonimije u širem smislu otvara novi pogled na sliku obzirom na univerzalnost primjene iste, koja se osobito uviđa na planu vizualizacije i *Geštalta*. U ovom radu, naime, pristupamo paralelnom istraživanju jednog živog odnosa jezika i slike te posebice likovnih struktura sa strukturama mišljenja i percepcije. Poglavitno se to odnosi na specifičnost prakse slikarstva gdje je ukupno iskustvo percepcije imanentno taktilnom osjećaju vizualnog označavanja sadržinskih pojmova putem pokreta i boje. U tom smislu primjena kritičke analize metonimije usmjerava se na zajedničku osnovu slikarstva i pokretne slike temeljem fenomena plošnog prikazivanja u simultanosti misaonog

opažanja i osjetilnog stupnja intenzifikacije dojma. Time se suštinska povezanost slike i jezika s organizacijom dinamičkih procesa vizualne percepcije razmatra u okviru konceptualnih struktura temeljenih na interakciji kognitivnih funkcija i likovnog izraza. Cilj je pokazati da se analizom metonimijskog prijenosa vizualnih informacija u slici mogu dohvatiti važni podaci osjetilnog iskustva s čime se ostvaruje specifični oblik slikovnog značenjskog potencijala te poetička obilježja slike svojstvena kognitivnim procesima jedne aktivne konstrukcije vidljivosti.

Za razliku od uvriježene metaforičke perspektive i njezine ikonične poistovjetivosti s pojavama i predmetima izvan slike, ovdje se radi o perceptivnom uočavanju ikoničkog otklona (razlike) između slike i izravne percepcije. Evidentiranje ove razlikovnosti i njezine likovne aktualizacije govori nam o specifičnom tipu vizualne konceptualizacije koji se ostvaruje prirodnom vezom između piktografske oznake i značenjske strukture slike. Time se analitički pristup slikarstvu i pokretnoj slici obrće u smjeru izvedbe kao ishodišnog područja motivacije, poetskih praksi i uspostave kulture slike. Izdvajanjem i denotiranjem specifičnosti metonimijske zamjenjivosti prizora i perspektive za percepciju, doživljaj ili situaciju ovim se radom ukazuje na značajnu ulogu metonimije u umjetničkom stvaralaštvu i prijenosu osjetilne artikulacije smisla na konceptualni model slike. x